NRO 79.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

Z WILNA 4. LIPCA ROKU 1797. WE WTOREK.

z Petersburga 20. Czerwca.

Czernihowſkiego Muſzkietyerow Regimentu, Połkownik *Sierakowſki* oddalony jeſt ze ſłużby. *Imperator Jmść* rozkazał Inspektorom, iż jesliby całe regimenta do ich inspekcyi należące roſkwaterowane bydź nie mogły w miaſtach na ſtanowiſka żołnierſkie przeznaczonych, albo przynaymniey batalionami; w takim zdarzeniu wolno jeſt ſtawiac roty całe i kompanie po wſiach n ybliżſzych. General-Lieutenantowi *Wadkowſkiemu* oświadczył Monarcha ukontentowanie ſwoie, znalazłſzy jego batalion w lepszym ſtanie niżeli był pierwiey, Półkownikowi *Ryſkiego* muſzkietyerow Regimentu Graffowi *Ostermann* za dopełnienie danych roſkazow: Leib-Gwardyi ſtrzelcow batalionowi i Połkownikowi Leib Huzarſkich Eſkadronow *Tomiczewi* za dobry porządek, w ktorym do *Pawłowſka* przybyli.

General Maiorami zoſtali Brigadyerowie: Od Inżenierow, *Czurnasow* od Artilleryi, *Herinh* 1. *Baturin*. *Afrosimow*; od Inżenierow, *Kanawin*, *Ławrow*, *Dewolan*, *Kempen*, od artilleryi, *Iwanow*, *Herinh* 2. *Neidhard*. *Lamsdorf*, *Abrazańcow*, *Szaposznikow*. Przy armii Ober-kwatermiſtrz *Meder*. Przy fabryce oręża: *Schrader*, *von Treiblen*. Przy *Collegium* woiennym, *Chruſzczow*, *Lirniahow*, *Aksakow*. Przy kommiſaryi Xiążęcia *Alexandra* Adjutant *Xże Czartoryiſki* 1. i W. Xcia *Conſtantina*. *Xże Czartoryiſki* 2. Przy garnizonach: *Kil*. *Oberniwcow*, *Pekken*. *Utkin*. *Strachow*. *Kniaź Meszczerſki* 2. *Kasperow*. *Arbuzow*, *Frenew*. *Chriſtowſki*, *Kulebakin*, *Graf Minnich*. *Fiſtenberh*, wſzyscy na dawnieyſzych urzędach zoſtawieni.

General-Lieutnant *Xże Lubomirſki* doſtał od ſłużby dimiſsyą. *Połockiego* Muſzkietyerow Regimentu Półkownik *Ferszter*, podnieſiony na ſtopień General-Maiora, Szefem jeſt pułku *Tambowſkiego*. Maior Artilleryi *Zigmunt* kommendantem *Kamienca Podolſkiego*.

z Wiednia 17. Czerwca.

Rapport nadeſłany z *Trieſtu* d. 10. doniosł, ze Arcy Xiężniczka *Clementina* dla wiatrow przeciwnych jeſzcze nie odpłyneła na Flotcie *Neapolitańſkiey do Manfredonia*. Tegoż dnia 5. kompanii woyſka *Cesarſkiego* wkroczyły do *Iſtryi Weneckiey*, wſzędzie od ludu z radością przyięte. Z liſtow zaś prywatnych pokazuie ſię, iż część pospolitego ruszenia z *Węgier* obieła *Dalmacyą* wzdłuż *Adriatickiego* morza. Cały garnizon miaſta ſtołecznego przed d. 24. ma wymaſzerować; część onego póydzie ku *Włoſkiey* granicy, potym mieſzczanie u nas wartę będą zaciągać, jak ſię ſtało w czaſie wtargnienia *Francuzkiego*. 14. tyś. *Węgrzynow* obozem ſtoi pod *Simmeringen*; a chociaż według dawnych przywileiow i zwyczaiu, pospolite ruſzenie ſłużyć tylko powinno do obrony własnego kraju, teraz pewnie narod waleczny nieprzeſtaiąc na tym póydzie zagranicę. Kędy go Monarcha i Oyczyzna powołać zechcą. *Xże Mikołay Eſterhazy* naygorliwiey pracował w uſkutecznieniu nakazaney *insurrekcyi*.

z Londinu 9. Czerwca z Gazety Berlińſkiey.

Wczora rząd odebrał odpowiedź z *Paryża* na liſt *Lorda Grenville*. Direktoryat okazuie ſkłonność do pokoju; gotów jeſt wyſłuchać nowych onego warunkow, i przyiąć Miniſtra *W. Britanji*. Poseł *Trevor* już jeſt w drodze. *Lord S. Helens* długą miał konferencyą z Miniſtrami. Bunt maytkow do pożądanego idzie końca, okręt jeden i kilka fregat odſtąpiły rokoszanow. Tyſiąc FS. Gabinet obiecał w nadgrodę temu, ktoby głowę przyſtawił naczelnika ich *Parker* przywłaszczaiącego dziś ſobie naywyżſzą władzę Admirała. Rodem jeſt ze *Szkocyi*, w mieście *Perth* był dawniey tkaczem. Na ſzczęście dwie temi dniami rozſiane wieści ſię nie ſprawdziły; mówiono, iż Flotta Admirała *Kingsmill* bunt *w Corke* podniosła; ta do tych czas pilnuie brzegow *Irlandzkich*: że Admirał *Duncan* od wſzyſtkich okrętow zoſtał opuſzczonym prócz kilku, inne krążą przed portem *Texel*.

Przecie po długiey trwodze dziś Dwór odetchnoł, odebrawſzy donieſienia z *Irlandyi* pomyslnieysze. Jeden z przednieyszych buntu przywodzcow podſkarbi zgromadzenia *Defenders*, zdradził ich, podaiąc rządowi regeſtr członkow Towarzyſtwa *Irlandczykow Ziednoczonych*: przydał dokładny opis proiektow ich, zamyſłow, śrzodkow, związkow, odkrył ſkłady oręża, ammunicyi. Skoro ſię to w kraju rozgłosiło, wielu *insurgentow* przyſzło do Sedziow pokoiu w powiatach rozmaitych, nie-

sąc oświadczenie poddaństwa i wierności dla *Króla i Konstitucyi*: mamy nadzieię, iż spokoyność zupełna w całym Królestwie zakwitnie. Za rozkazem *Lorda Maira* obywatele *Londyńscy* ćwiczyć się zaczeli w obrótach woiennych, sposobiąc się do czynienia wspólnie z milicyą kraiową, jesliby tego wyciągała potrzeba bronienia Oyczyzny.

Jeżeli wiadomościom z portow odebranym wierzyć mamy, Flotta *Francuzka w Brest* uzbroiona wyszła już pod żagle. Admirał *Bridport* d 28. zeszłego miesiąca pod *Ouessant* krążący z 20. okrętami ścigać ią zaczoł. Na przełożenie Kanclerza *Lorda Thurlow* rozpoczęte są umowy względem odmian maiących nastąpić w Ministerium, ale dotąd nic nie postanowiono. Niższa Izba *stanow Amerykańskich* uchwaliła, że bardzo jey przyiemne będą śrzodki, jakie tylko Prezydent Rpltey przedsięwziąć zechce do wyiednania wolności nieszczęsliwemu Generałowi *la Fayette*.

z *Paryża* 13. *Czerwca z Gazety Frankfortskiey*

Generał en Chef armii Włoskiey do Direktoryatu wykonawczego: „Obywatele Dire- „ktorowie! Posyłam przez Generała Diwizyi „*Serrurier* 22. chorągwie na *Wenetach* zdobyte „Wódz ten przezacny znamienite dał dowody „męstwa i ducha prawdziwie obywatelskiego „w dwóch moich kampaniach. On swoiey „dywizyi przywodząc wygrał batalią pod *Mon-* „*dovi*, przyłożył się *do* walnego zwycięstwa „pod *Castiglione*, *Mantuę* zdobył, wielkie zje- „dnał imie na trudney przeprawie przez *Ta-* „*gliamento i Jsonzo*, naybardziey zaś w „szturmowaniu *Gradiski* General *Serrurier* o- „stry dla siebie samego, czasem bywa dla „drugich surowym. Wielki przyiaciel nayści- „sleyszey karności, porządku dobrego, i cnót „nieuchronnie potrzebnych do utrzymania spo- „łeczeństwa ludzkiego: gardzi intrygą, mniey „uważa na intrygantow; przez co przemienił „w osobistych nieprzyiaciół swoich tych ludzi, „którzy zawsze zwykli obwiniać o małe do „Oyczyzny przywiązanie takich mężow, co „wyciągaią posłuszeństwa prawom i rozkazo- „wi zwierzchności naywyższey. W moim „rozumieniu *Serrurier* nayzdatnieyszym będzie „do kommenderowania woyskiem *Rpltey Ci-* „*spądańskiey*: proszę więc czym prędzey ode- „słać go na sprawowanie obowiązkow do któ- „rych jest przeznaczonym *Buonaparte*.

Ztąd się pokazuie, iż położone dawniey w Gazetach *Mediolańskich* doniesienie o złożeniu Generała *Serrurier* za nieposłuszeństwo było od prawdy dalekie.

Direktor *Barthelemy* unikaiąc zgotowanych na przyięcie onego okazałości, przybył do miasta w poiezdzie nalętym. Straż u bramy wpuścić nie chciała, póki nie powiedział że jest członkiem władzy wykonawczey. *Carnot* u drzwi kollegę spotykał. Podróż jego z *Bazilei* do *Paryża* przyrównać można do ciągłego triumfu. Jechał nieustannie otoczony przez mieyskich urzędnikow, i tłumy ludu niezliczone, które w powinszowaniach swoich okazywały mu nayotwartszą radość z wyboru i wyniesienia jego na pierwszy stopień w Rpltey. Lat 15. nie był w stolicy. O ileż przypadkow prawdziwie tragicznych przypomnieć musiał, których rzadkim szczęściem, nie był świadkiem ani aktorem.

Powiadaią, iż gdy General *Buonaparte* prosił o wolności przywrócenie Generałowi *La Fayette* przyrzekli to uczynić Pełnomocnicy *Cesarza Jmści*, jesliby na wzaiem Direktoryat więzić przestał niektóre osoby. Między innemi położono dowódzcę *Szuanow Cormatin*; pokazało się z czasem, iż ten człowiek zawieraiąc ugodę z kommissarzami rządowem, warował wypuszczenie z *Temple* córki *Ludwika* 16. Wdzięczna po dziś dzień Królewna, poleciła go *Cesarskiey* pamięci Direktoryat przesłał Radzie 500. listy kommissarzow *Santhonax i Raimond* do Ministra morskiego, z *S. Domingo* 1. Marca pisane. Pomienieni ludzie własnym podobno domysłem. rzeczą samą woynę wypowiedzieli, nie *Amerykańskim Stanom*, lecz ich okrętom; 97. korsarskich statkow uzbroili! które trudną do wierzenia liczbę nieprzyiacielskich i neutralnych codziennie do portu wprowadzaią. Od 4 miesięcy w północnych wyspy tey Prowincyach panuie sliczna spokoyność. Murzyni dobrze opłaceni, do zabaw przywiązuią się rolniczych, buduią zpalone przedtym domy, zdobią je, a jesli kray nie jast w tak kwitnącym stanie, w jakim był r 1788. nie jest dziś przecie tak nędznym jak w r. 1795. General *Murzyn Toussaint* wiele stanowisk wydarł *Anglikom*, jesli mu daley nieodstępna dotąd *fortuna* posłuży, on będzie zbawcą Oyczyzny. Wie o przybyciu Generała *Simcoe* który się spodziewa 2500. żołnierzy posiłkowych, ale się tego nie lęka. *Aberkromby* miał *Cap* attakować za przewodnictwem *Emigrantow Bouillé i Malouet*, lecz do tego nie przyszło.

Korsarskich okrętow ekwipaże nasladuiąc przodkow swoich, których czyny opisuie Historya, pod imieniem *Flibust ers*, karzą *Amerykanow* za złamanie wzaiemney obrony i handlu przymierza, które im nie dozwala opatrywać w żywność *Francuzkich* portow zdradą podanych nieprzyiacielowi. Cześć *S. Domingo* zachodnia żadnych klęsk nie doznała pod rostropnym rządem Generałow *Beauvais i Chanlate*. W południowey zdrada Generała *Rigaud* wielu zamieszań jest przyczyną: wszedł on w umowę z *Anglikami*; Lecz Kommissarze prędkim attak em zniszczyć chcą zamysły szkodliwe kraiowi; i maią nadzieię dokazać co raz ułożyli.

Pisał też do Direktoryatu pomieniony General *Toussaint*: pisał zaś jako człowiek nikomu w świecie niepodległy: „We dnie i „nocy, powiada, pracuię, około uszczęsliwie- „nia osad naszych, w pocie czoła moiego „10. Maja r. 1794. przeszedłem na stronę Rpltey; od tego czasu, za pomocą towarzyszow, przed „tym niewoli, dziś w szczęsliwszey kolei, praw, dzieł, odwagi, i chwały moiey, wy- „darłem *Anglikom* część wyspy znaczniey szą,

„tey ftrzedz będziemy do zgonu, nie dozwalaiąc żeby ktożkolwiek pozbawił nas owocu trudow naszych. Jęczeliśmy w kaydanach z poprzednikami tyle wiekow. Czas „być ludźmi i wolnemi. Raz przyznała nam „dwa te przywileie od famychże Francuzow „napisana Konftitucya: przy tey ftoiąc Murzyni „któżby fię fpodziewał! przypominać muſiemy „białym, ażeby dzieła fwoiego z własną fzkodą niſzczyć nie chcieli.„

Kiedy zaś z jedney ftrony w S Domingo Francuzi bronią własnych osad, z drugiey obywatele Gwadalupy ofiarują chętnie pomoc i ratunek zprzymierzeńcom Rpltey. Dowiedziawfzy fię o wtargnieniu Anglikow do Portorico, 1200 ludzi walecznych pod dowództwem obywatela Paris ofiarowali Gubernatorowi Hiszpańskiemu przyiąć obronę twierdzy jedney, na ktorey wnet chorągiew trzykolorową wywiesili. Adminiftracya Niższego Renu donicſła, iż bardzo wielu Emigrantow powracą do Oyczyzny, ci fą z liczby rolnikow, rzemieslnikow, &c. których tyrannia i bojaźń wygnały za granicę. Zgromadzenie Prawodawcze nie jeſzcze nie poftanowiło względem przyfzłego ich losu; trzeba fię jednak fpodziewać, iż nie będzie nasladować Jakóbinow, którzy nad bezludnym, dzikim i nieoświeconym narodem rozciągali panowanie fwoie.

Na lift Lorda Grenville Direktoryat miał odpowiedzieć zezwalaiąc na rozpoczęcie nowych o pokóy negocyacyi, fpodziewa fię jednak, iż propozycye Angielskiego gabinetu takie będą, które ułatwiaiąc podpisanie pokoju oftateczne i prędkie nic do powfzechnego kongressu nie odeszlą do ukończenia: gdyż na zjazdach takowych rzeczy pospolicie opiefzale iść zwykły. Ażeby zaś nie przyfzło do zrywania dzieł rozpoczętych, jak fię w roku zefzłym ftało pod czas negocyacyi Lorda Malmesbury z powfzechnym Europy śmiechem i pogorfzeniem, pragnie Direktoryat wcześnie umówić niektóre przynaymniey warunki przed tg dnem; co przed wydaniem pasportow ma koniecznie naftąpić. Z Portu Breftenskiego wyfzła flkadra z 2. okrętow i 6. fregat złożona. ta jeft niby ftrażą wielkiey Flotty przedniąc przewrzeć ma i donieść, w iakich filach Anglicy krążą po Oceanie. Podobnym fposobem wyflano z Rochefort 3. okręta.

z Madritu 22. Maia z Gazety Berlińſkiey

Dwór od niemałego czasu bawi w Aranjuez; lifty z tego mieysca pisane dawniey donofiły, iż zwątlone chorobami zaraźliwemi okręty flotty Admirała Jervis, oddaliły fię od portu Cadix; Admirał zaś Masſaredo wyfzedł pod żagle ścigaiąc uchodzących nieprzyiacioł. Teraz wiadomości z portu pomienionego odebrane donoszą, iż Anglicy krążą w bliſkości onego po dawnemu, zwłaſzcza gdy Jervis otrzymał znaczne w ludziach i żywnościach pofiłki. Zaczynamy iuż doświadczać, iak ieft fzkodliwa Hiszpańſkim interefsom ftrata wyspy S. Tróycy; korzyftaiąc z iey położenia nieprzyiaciel w bliſkości Prowincyi lądowych w Ameryce, mianowicie Caracas, wfzyftkie napełnił towarami fwoiemi, na fzkodę i ufzczerbek handlu nafzego.

Od dni kilku mówić głośno zaczynaią o bliſkiey z Portugalczykami woynie. Możebyśmy ią dawno zaczeli, gdyby temu nie przefzkadzały negocyacye, których koniec wątpliwy; naybardziey zaś pieniędzy w ſkarbie niedoftatek. Półkom Hiszpańſkim w Eftremadurze zgromadzonym wielu rzeczy potrzebnych niedoftaie do rozpoczęcia kampanii pomyślney: odporu mocnego fpodziewać fię wypada; takiey łatwości, iaką Francuzi we Włoszech znalezli, nikt nie obiecuie z nieprzyiacielem odważnym. Cóżkolwiek naftąpi, już fą wyznaczeni Officyerowie, ćwiczyć woyfko maiący w manewrach; ta okoliczność potrzebuie czasu nie mało; naftąpią późniey floneczne upały, daley floty iefienne; może więc prace Generałow Urucia, O-Farril i Gaftanos będą daremne. Głoszą cóś o wielkich odmianach, które naftąpić po chwili maią w Minifterium Króla Jmci Katolickiego. Morfki Langara za ſłużbę podziękuie. Skarbowy Gardogui iedzie w Poselftwie do Turinu. Stryi nawet Xcia Pokoiu, Miniftr Wojenny urząd zdaie innemu. P. Cabarrus naznaczony Ambaſsadorem do prawdziwego Kongreſſu w Berne, mieſięczney penfyi 10 tyſięcy liwrow otrzymał. Xiężna Brezilli d. 19. fzczęśliwie Corkę powiła.

z Mediolanu 4. Czerwca z Gazety Frankfortſkiey.

Deputowani Genueńscy, których wyflał Senat do Generała en Chef Buonaparte, nic u niego nie dokazawfzy dziś odiechali z powrotem, ponieważ nie byli umocowanemi do czynienia żądanych odmian w rządzie ftarodawnym Rzpltey. Woyſka Francuzkie nieprzeftannie ciągną do Genui; korpus grenadyerow i ftrzelcow Mediolańſkich idzie za niemi; tak to fami niedawno zylkawfzy wolność, innych do niey przymuſzamy! Wiadomości z pomienionego miafta dochodzą d. 1. Czerwca. Zadnych iuż nie było rozruchow; fpokoynie każdy wyglądał powrótu Deputowanych z głównej kwatery. Senat o wyflaniu ich donofząc ludowi, proklamacyą wydał, Tę przeczytawfzy pozna każdy, co myśli, czego fię fpodziewa Doża, Rządcy, i Prokuratorowie Genueńscy Słowem pofzedł rząd w ślady Szlachty Weneckiey; tituły i dziedziczne zniefiono przywileie.

Sprawił to lift Generała Kommenderuiącego we Włoszech; wiadomość o zbliżeniu fię do ftolicy woyſk Francuzkich, mianowicie zaś druga o buncie który wybuchnoł w Port-Maurice, Cariena, Final i Pietra, gdzie lud podzielony na dwie ftrony fobie przeciwne, krwi przelał wiele; a zwyciężaiący nakoniec Demokraci, drzewo wolności wfzędy zafzczepili. Adiutant Generała en Chef z Miniftrem Faypoult domagali fię u Doży uwolnienia Francuzow i osob od niego patentowanych, które w d. 22. do więzienia wsadzono. Wraz 17. wypufzczono. Zgromadziła fię późniey

Rada; która widząc pogróżki Republikanow i niebespieczeństwo kraiu całego, przychyliła się nakoniec do ogłoszenia *Demokracyi*. Deputacya zaś *Mediolanu* wysłana, prosić miała o zachowanie Rzpltey w całości, przez wzgląd na dobrowolną Szlachty ofiarę; lecz podobno los iey zależeć będzie od ogolney Konstytucyi, którą *Buonaparte Włochom* przepisze. To rzecz godna uwagi, iż insurrekcya w tych stronach naypierwey wybuchnęła, które politycy iuż dawno ustąpili *Królowi Sardyńskiemu*.

Z Rzymu wiadomość mamy, iż *Ociec S* ma się lepiey cokolwiek; w dzień *W niebo wstąpienia* dawać nie mógł ludowi błogosławieństwa dawnym zwyczaiem, ani widzieć *Prałatow z Hiszpanii* niedawno przybyłych. Generałowie, *Gentili*, *Cervani*, *Casabianca*, *Casalta z Korsyki* iadą do armii *Włoskiey*. W portach tey wyspy maytkow i lud morski zabrano; wszyscy do *Wenecyi* udać się powinni. Minister *Faypult* przynaglaiąc Senatorow do prędkiey odpowiedzi i posłuszeństwa, groził *Genuę* opuścić po nieprzyiacielsku. Generał *en Chef* bawi w *Montebello*, gdzie z *Margrabią de Gallo* dawno rozpoczęte są umowy względem ostatecznego podpisania pokoiu. W *Mantui* pod karą zalecono wszystkim nosić kokardę narodową; *emigrantom Lombardzkim* powracać do własności. *Francuzkich* bardzo wiele do *Prowancyi* poiechało; między któremi znayduią się nawet offi cyerowie od *armii Xcia de Condé*. Doznany ucisk, rząd *Jakobiński*, maiątkow i wszelakiey distynkcyi strata, kary prawem okrutnym przepisane nie odstręczaią żadnego; chce każdy raz ieszcze widzieć Oyczyznę. Naypomyślnieysza teraz w mieście wiadomość się rozeszła, iż sprawca naszey wolności odprowadziwszy armią do *Francyi*, po zawartym ostatecznie pokoiu, przedsięwziął rozpocząć spokoyne iuż i wolne trosków życie w *Mediolanie*, czyli raczey patrzeć okiem Oycowskim na owoce prac i zwycieztw swoich dóyrzałe. Dla wiekszego w kraiu bespieczeństwa, 12 tyś *Francuzow* podobno na żołdzie naszym zatrzymamy. 30. tyś. woyska iest zgromadzonego w *Romanii*.

z Wenecyi 7 Czerwca z Gazety Frankfortskiey.

W Niedzielę *drzewo wolności* zaszczepiono z naywiększą okazałością. Rynek *S Marka*, dziś rewolucyiny, opasany był wydziałami woysk *Francuzkich i Weneckich*. Po zakończonym obrządku zpalono *księgę złotą*, i wszystkie znamiona Xiążęcey dystoyności *Doży Weneckiego*, pośrzód gęstego z dział strzelania. Wieczorem. i przez dwa dni następuiące miasto było illuminowane. Niewiela bardzo mieszkańcow świadkami bydź chcieli tego widowiska; żadnych znakow radości lud nie dał, żałuiący rodu dawnego. *Municipalność* nawet nie bardzo z siebie ukontentowaną bydź się pokazuie. Odmiany w niey wielkie ma uczynić Generał *en Chef* którego przybycia wyglądamy niecierpliwie. Z kilku Klasztorow Zakonnikom ustąpić kazano, mieysce ich zastąpią żołnierze.

Wiadomość o zaięciu *Friulu* przez *Austryakow*, zawczesną była; dotąd *Francuzi* strzegą tey Prowincyi. *Municipalność Paduańska* życzyła pod siebie zagarnąć Powiat *Pollesine di Rovigo*. Już Generał *Victor* niechętnym nowości mieszkańcom pogroził, zesłaniem 3 tyś. żołnierza; przecie wezwany *Buonaparte* roskazał Generałowi *Angereau* zostawić wszystko na stopniu dawnieyszym. W kraiu naszym zniesiony teraz iest zwyczay liczenia godzin od 1 do 24; stosuiemy się w tym do innych narodow; nakazano także wprowadzenie Kalendarza *Francuzkiego*.

z Genui 28. Maia z Gazety Leydeńskiey.

Kiedyśmy się spodziewali odebrać od Generała *Buonaparte* pożądaną odpowiedź na prożby Senatu, który go wzywał nayusilniey do przywrócenia spokoyności i porządku kraiowi naszemu; uyrzeliśmy nadspodzianie przyieżdżaiących od armii *Francuzkiey* Kommissarzow z czterma Inżenierami, którym zlecono iest zakładać magazyny i wytknąć oboz na 12 tyś. żołnierza w dolinie *Ponsevero*. Już u bram stoi straż przednia pod Generałem *Kusca*; za nim następuie *Sahuguet*, któremu ta na *Genuę* wyprawa zlecona iest od Generała *en Chef*. Ten dokończywszy polityczne *Wenetow* odrodzenie, tu podobno sam przybędzie dla uszczęśliwienia nas, i nie proszącym wolność narzuci, odbieraiąc niepodległość. Wszystko powdzie nayporządniey; czekaią woyska *Piemontskie* godziny wyznaczoney do zaięcia kraiow *Genueńskich* cząstki, którą im wydzielono, na wzor *Austryakow* obozuiących teraz w równym zamiarze przy *Weneckiey* granicy. Tak tedy dwie we *Włoszech* Rzplte, kilka wiekow kwitnące, w dniach kilku nikną. Strona tym czasem, która niedawno rewolucyonistow zwyciężyła, stoi pod bronią; mordow, gwałtu, i rozboiow pełne miasto; brańcami napełnione więzienia; i gdyby rząd mógł ieszcze trwać cokolwiek, wiedzielibyśmy przynaymniey, kto rozruchom dał początek? Ale na cóżby się to dziś przydało. Straciliśmy z obu stron wiele ludu: strzelano po ulicach i rynkach kartaczami długo, i nieustannie. Jakożkolwiek przecie wielką iest klęska nasza, tym się w upadku cieszemy, że *Jakobini* na moment ieden nie mieli panowania i przemocy: bo gdyby nieszczęściem zwyciężyli, musielibyśmy patrzeć na to co w *Paryżu* nazwano *Septembryzacyą*; tak wielka z obu stron była zawziętość i chęć zemsty!

z Udine 5. Czerwca z Gazety Frankfortskiey.

15 tyś. *Austryakow* pod Generałem *Olivier Wallis* stoi teraz obozem blisko *Goricii*, tamże znayduie się park artillery. Inny Korpus równie mocny pod Generałem *Terzi* iest w bliskości *Gratz*, trzeci poprzedzaiącym równy w *Carinthii*. Oprócz tych w *Tyrolu* woyska liczemy 30 tyś. Po co tak straszne przygotowania? czas odkryie po chwili. Z *Mediolanu* mamy wiadomość, iż wielkie iest nieukontentowanie między gminem pospolitym w tey Prowincyi. *Pavia i Como* bydź maią siedliskiem i kolebką przyszłey *insurekcyi*. Administracya kilka do tych miast wysłała regimentow.

N^RO 79.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 4. LIPCA ROKU 1797. WE WTOREK

z Neuwied 9. Czerwca z Gazety Frankfortſkiey

Los przyſzły wielu narodow, pokoy powſzechny, warunki onego przedugodne i oſtateczne, ſą zamknięte niby w twierdzy niedoſtępney; ukrywa ią przed okiem ciekawym mgła ciemna i gruba; chce ią przebić nie ieden, chce rozpędzić niecierpliwy; nikt przecie nie może ſię z tym pochlubić, że dokazał; dzieło trudne; zamysł zuchwały. To tylko można powiedzieć, że ieſt dziś na lądzie pokoy; czy będzie iutro, i iaki, ſame o tym wiedzą gabinety. Stoią i ſtać ieſzcze będą wovska Francuzkie nad Renem i Cesarſkie; we Włoszech usuwa ſię od kraiow dziedzicznych Bonaparte; Auſtryacy na Włoſkich granicach ſtanęli; poſtępuie Armia Xżę Karola ku Frankonii i Czechom; ruſzenie Węgrow poſpolite utrzymuie ſię, pomnaża ćwiczy: mowią piſma Auſtryackie że część onego przeydzie do Szląſka i Morawii; Armia Sambry i Mozy ku Hassyi zaczyna ſię gwałtownie zgromadzać: wiele artylleryi z Coblentz do Dillenburg przeprowadzono. Daley inne Republikanow kolumny zciągaią na Elberfeld ku wzgurzom. Tu pole nowym i ciekawym domysłom.

Rzecz pewna, iż warunki przedugodne bydź muſzą tego rodzaiu, iż Auſtrya z Francyą rowniez lękać ſię muſzą iakiego odporu i ſprzeciwienia ſię innych mocarſtw: a choćby naywięcey koſztowało orężem przygną do ſkutku przywieść układy ſwoie. Nie byłoby więc nic dziwnego, gdyby po iedney druga naſtąpiła woyna: tu potrzeba ſzczegulniey uważać, iż Anglia wſzelkich ſprężyn poruſza, chcąc iedno z Mocarſtw lądowych przeciwko Francuzom poruſzyć. P. Hammond z Drezna iak mowią, tym celem poiedzie do Berlina. Warunki pokoiu niedawno podpisane ſą takie, że ich ieſzcze rozgłaſzać nie mogą obie ſtrony: w Wiedniu i Paryżu dawno ratifikowane; traktat oſtateczny może iuż podpisany w Montebello: przygotowania iednak woienne nie uſtaią: ſili ſię teraz naybardziey polityka w zaciſzy: biegaią rozmaite wieści: tvle zaś ieſt onych, że wſzyſtkich powtarzać nie można. Dym ſię ukazuie: muſi bydź ogień w iſkierce, a to natężenie długo trwać nie może. Nadzieia pokoiu powſzechnego w Anglii.

z Altony 18. Czerwca z Gazety Berlińſkiey.

Podrożni z Londinu przybyli potwierdzaią wiadomość, ktorąśmy niedawno odebrali, iż zbuntowani na flottach Angielſki li maytkowie, do pierwſzey zwroceni ſą karności i poſłuſzeńſtwa. Dowodzca rozruchow Parker zchronił ſię przecie; dzieſiątciu zaś Delegowanych ſami rokoſzanie wydali rządowi na karę zaſłużoną. To ſię ſtać miało d. 12. Czekamy potwierdzenia. W Hamburgu d. 16. podobną odebrano wiadomość: flotta w Scherness zdała ſię na łaſkę Krolewſką, niczelnikow ſwoich wydała: Monarcha nawzaiem ogłoſił pardon powſzechny: wſzelkie zamieſzania iuż uſtały. Lepiey gdyby o nich nic nigdy w Europie nie ſłyſzano; powſtanym rycerzom do bronienia Oyczyzny, w tym czas gdy iey nieprzyiaciel zawzięty zupełnym groził zniſzczeniem, nie przyſtało zapewne gorſzyć poſtronnych i domowych ie nie znaczącym powſtaniem: groza pomyśleć; że dla tak błahey przyczyny, iaką było podwyżſzenie żołdu i żywności, podział zdobyczy &c. wsławieni zwycięzcy nad Francuzami, Hiszpanami i Hollendrami maytkowie W. Brytannii, przez niepoięte zaślepienie czy zapęd złośliwy, gotowemi byli ſię oświadczali zoſtawić kray bez obrony, przeyść do nieprzyiacioł, zatrzęść Krolestwem. &c. i założyć Rzpltę pod nieſłychanym dotąd nazwiſkiem: pływaiącey.

z Dwoch Moſtow 6 Czerwca z Gazety Frankfortſkiey.

General S. Cyr uwiadomiony, iż adminiſtracye od Generała en Chef Hoche uſtanowione w kraiach podbitych, zaczęły wydawać liczne rozkazy i zalecenia do Prowincyi przez Armią Renu i Mozelli zaiętych, co ſię w brew przeciwi woli Generała en Chef Moreau dawniey wyraźnie oświadczoney, oſtrzegł wſzyſtkich mieſzkańcow, ażeby odtąd pomienionych rozkazow nie ſłuchali, nie płacili kontrybucyi i rekwizycyi: w przeciwnym zaś zdarzeniu ſami ſiebie winować muſzą, ieśli iedne zaspokoiwſzy, nakazane od Generała Moreau podatki ſkładać na mieyscach wyznaczonych będą przymuſzonemi. Jeſt w tym pozorna niby ſprzeczność miedzy dwoch armii Wodzami. Rozwiąże onę liſt Direktora Rewbell do iednego z przyiacioł w Niemczech, w

którym wyraża, iż *Moguncya, Spira, Worms* &c. Dekretem Konwencyi r. 1793. wcielone do *Rzpltey Francuzkiey*, przy niey teraz zostaną; inne zaś miasta i kraie, *Trewir*, Coblence, *Bonn*, Colonia, &c. Rzeszy Niemieckiey będą przywrócone. Ostatnie wycięczaią zwycięzcy, iako iuż nie swoie. W pierwszych General *Moreau* ścisłą zachowuie karność i porządek nayleрszy.

z Ratisbony 15. Czerwca z Gazety Bareytskiey.

Baron de Hügel Minister Pełnomocny *Cesarza Jmci* odebrał urzędową wiadomość, że pokóy między iego *Monarchą* iako Królem *Węgierskim i Czeskim* a *Rzpltą Francuzką* ostatecznie podpisany został. Doniosł o tak ważnym zdarzeniu *Stanom Rzeszy Niemieckiey* na Seym zgromadzonym, przydaiąc, iż Monarcha iego zatrudnić się teraz raczy wyiednaniem pokoiu u nieprzyiaciela dla całego *Imperium*.

z Frankfortu 14. Czerwca z Gazety Frankfortskiey.

Park cięźkiey artilleryi, który dawniey *Francuzi* przeprowadzić zamyslali na brzeg *Renu* lewy, poszedł teraz ku *Butzbach*, i *Giessen*. *Z Coblence* także armaty, moździerze i ammunicya przeznaczona w Kwietniu do oblężenia *Ehrenbreitsteinu*, na brzeg prawy przeprowadzoną została. 700. artillerzystow przez *Neuwied do Dillenburg* pomaszerowało. tamże poszło 4. tyś. woyska, naywięcey kawaleryi. General *en Chef Hoche* wczora wieczorem przybył do główney kwatery w *Friedbergu*; mówią o wielkim poruszeniu maiącym wkrótce nastąpić w armii *Sambry i Mozy*: Kommenderuiący odebrał temi dniami ostateczne roskazy od Direktoryatu Wykonawczego.

z Bruxelli 9. Czerwca z Gazety Frankfortskiey.

Niepodobna iest opisać z jak nadzwyczaynym radości czuciem lud *Belgicki* przyiął wiadomość niespodzianą, o podanych Direktoryatowi srzodkach do ugody powszechney przez *Lorda Grenville Ministra Angielskiego*: maiąc nadzieię, iż *W. Britannia* przy traktowaniu o pokoy *w Europie* nie zapomni jak dla niey użyteczne było panowanie u nas *Austryackiego Domu* od 3 z górą wiekow. Trudno jednak nie widzieć iż mylą się *Belgowie*, gdy obiecuią sobie odmianę losow dzisieyszych. Przekonani są, iż odmienić warunkow przedugodnych nie podobna, lecz w nayсrоższych nieszczęściach nigdy nie odstępuie człowieka nadzieia, choć często mylna.

Kupcy cudzoziemscy zakupuią teraz nayśpiesznicy magazyny w *Anvers* nad brzegiem *Escaut* wystawione w 16. wieku, gdy miasto pomienione w handlu i dostatkach innym w *Niderlandzie* przodkowało, przed powstaniem *Amsterdamu*, i zatamowaniem na rzece spławney przez *Hollendrow* zazdrosnych żeglugi. Dziś handlu nie ma w *Antwerpii*: pokóy spodziewany, związki teraznieysze *Batawow z Francuzami*, tych przemoc, wszystkie uprzątną trudności. Od dni kilku nieustannie przechodzi przez miasto nasze artillerya z Departamentow północnych ku *Renowi*. Regimenta które od armii *Sambry i Mozy* oderwane do nas przybyć miały, dotąd są oczekiwane.

Ze *Włoch* donoszą, iż 24. Maia między Generałem *Buonaparte i Margrabią de Gallo* zaszły ważne umowy stosowne do pokoiu powszechnego: o którego podpisaniu kuryerowie *Wiedeńscy* wiadomość przywiezli. Kwatera Generała *Werneck* idzie do *Würtzburga, nad Niddą* stabe zostawiono pikiety. *Moguncyą* w żywność opatrzono. Woysk *Austryackich* bardzo wiele się zgromadza między *Iller*, *Dunaiem* i rzeką *Lech*, 25. tyś. z *Tirolu* ciągnie do *Ingolstadt*. *Xże de Condé* przybył do Główney kwatery *Arcy Xcia Karola w Schwezingen*; jego zaś część korpusu znaydnie się w *Meberlingen* nad jeziorem *Constancyeńskim* z kąd do *Ulm i Auszpurga* wkrótce będzie przeniesioną. *Xże de Berry* jest przy niey; *Xże d' Angouleme* za dni kilka spodziewany.

z Pragi 16. Czerwca z Gazety Lipskiey.

Dnia wczorayszego Arcy Xiążęta i Arcy Xiężniczki po dwu miesięcznym u nas mieszkaniu do *Wiednia* wyiechali.

z Presburga 6. Czerwca z Gazety Bareytskiey

Pospolite ruszenie *Królestwa Węgierskiego* składa się teraz według naydokładnieyszego rachunku, ze stu sześciu tyś. 4. ludzi: w tey liczbie wielu jest szlachty pięknie ubraney, w manewrach, ile czasu krótkość dozwoliła ćwiczoney doskonale 16. tyś. stoi dawno już obozem pod *Kormend*, formuiąc kordon na granicy *Austryackiey*: 22. tyś. z artilleryą polową i ammunicyami, rusza do *Morawii* 46. tyś. czeka na rozkazy ostateczne *Cesarza*, w zupełney gotowości: reszta się uzbraia. *Szefem* całey insurrekcyi jest *Arcy Xże Józef Palatinus*. Dzieli się ona na 4. kolumny, każda pod przewodnictwem i zarządzeniem Generała Lieutnanta w *Węgrzech* rodowitego; ci są: *Xże Esterhazy, Graf Palfy, Almasy, i Moszaros*. Magnaci Królestwa całego i znacznieysi obywatele, przyieli stopnie Rotmistrzow na obronę *Króla i Oyczyzny*, jeśli tego potrzebować będą.

z Berlina 20. Czerwca z Gazety Berlińskiey.

Zawczora po obiedzie *Król Jmść* dawał prywatną audyencyą w zamku *Charlottemburg* Ambassadorowi *Porty Ottomańskiey*: ten imieniem *Sułtana* ofiarował Monarsze rozmaite podarunki, nayznacznieysze są; konie *Arabskie* i bogate materye. *Król Jmść* lepiey się teraz ma na zdrowiu, mówią iż wkrótce wyiedzie do wod *Pyrmontskich*.

DONIESIENIE.